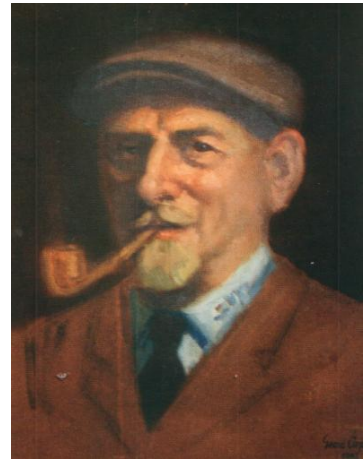

GECSE ÁRPÁD (1900–1999)

szobrász, festőművész

Gecse Árpád Alattyánban 1900. július 11-én, nemesi családban született. Elemi iskoláit szülőfalujában, a gimnázium 6 osztályát Jászberényben végezte. 1916-ban a gimnáziumot hadi célra vették igénybe. Bizonytalanná vált, mikor folytatódhat a tanítás. Ekkor jelentkezett a Bécsújhelyi Katonai Akadémiára, de előtte a budapesti Ludovika Akadémián leérettségizett. Bécsújhelyi tanulmányait a vesztes háború miatt nem tudta befejezni, hazajött, és 1919-ben a Ludovika Akadémián avatták huszárhadnagyá. Választania kellett a katonai és a festőművészi pálya között. 1921 januárjában jelentkezett a Magyar Képzőművészeti Főiskolára, ahol Rudnay Gyula és Balló Ede tanítványaként 1924-ben diplomázott.¹

A főiskola után rendszeresen a Jászapáti művésztelepen dolgozott Bosznay István és Vágó Pál tanítványaként. Járt Ausztriában, Olaszországban, művészi tudását 1925-ben Velencében Vincenzo de Stefani mester mellett fejlesztette tovább. Észak-Európában további tapasztalatokat gyűjtött.² Szülőföldjéhez való ragaszkodását az is erősítette, hogy megismerkedett Pataki Veronikával, akivel 1927-ben összeházasodtak. 1927-ben jelentkezett a Szolnoki Művésztelepre pályázat útján, és felvételt nyert, ahol tagként dolgozott együtt Fényes Adolffal és Zádor Istvánnal. Ekkor be is költöztek a Szolnoki Művésztelep egyik lakásába.³

Művészi pályája szempontjából meghatározó volt a budapesti Nemzeti Szalonban, majd a Műcsarnokban rendezett kiállításokon való szereplése. Az *Öregasszony c.* képével elnyerte a *Ferenc József koronázási jubileumi díjat*. A Szolnoki Művésztelep 1927-ben ünnepelte alapításának 25. éves évfordulóját. Az ez alkalomból rendezett jubiláris kiállításon 21 olajképpel és 6 rézkarccal szerepelt.

Megözvegyült idős édesapjának egyre nagyobb gondot jelentett a gazdaság irányítása, ezért kérésére 1929-ben hazaköltöztek Alattyánba. Még abban az évben műtermet épített a családi ház mellé. Az alattyáni élet kezdetéről így írt: „*Itthon újra felfedeztem a szülőföld, a jász táj szépségeit, az itt élők dolgos mindennapjait. Nem kellett keresgetni a témákat, azok számolatlanul, szinte maguktól jöttek, és vászonra kíváncsok. A művésztelepi évek nagyon jelentősen hatottak rám, s erre építve a hazai környezet újabb lendületet adott.*”⁴

1933-ban édesapját elveszítette, ezután a gazdálkodás minden gondja rászakadt. Hamarosan az öröm is beköltözött hozzájuk, megszületett leánya, Ágnes, majd fia, Árpád is. A második világháború, a földosztás, a beszolgáltatás őket is megviselte, a megmaradt birtokuktól is meg kellett válni, mert mindenük, még a házuk is elveszett volna. Így a földjeiket felajánlotta az államnak. Ráadásul 1950-ben a házukat is államosították, s csak nagy utánjárással sikerült azt hatálytalanítani.⁵

1956-ban a helyi Forradalmi Tanács elnökévé választották, börtönbe került, de mivel éppen a jásztelki hősi emlékmű befejezésén dolgozott, és a felavatás időpontja 1957. április 4-e volt, így kiengedték.

A Tiltás, Tűrés, Támogatás (TTT) minden fázisát átélte, de mindezek mellett állandóan alkotott.

¹ MADARÁSZNÉ Gecse Ágnes – MADARÁSZ Tibor: Gecse Árpád élete és munkássága Jászberény 2010. 16–33. p.

² https://hu.wikipedia.org/wiki/Gecse_%C3%81rp%C3%A1d

³ MADARÁSZNÉ–MADARÁSZ: 2010, 43–47. p.

⁴ U.o. 47. p.

⁵ U.o. 56–57. p.

A hivatalos állami, illetve szakmai körök a munkáját egyre inkább elismerték, s ez megbízásokban, vásárlásokban jelentkezett. Azonban a magasabb kitüntetések még váratlak magukra. ... Majd megtört a jég! Ő maga erről így írt: „72 éves koromban, 52 éves kiállítói művészmuálttal jutottam a Munka Érdemrend ezüst fokozatához. S ahogy „öregedtem”, Alattyán díszpolgára, Jászberény Pro Urbe díja, Pro Regionale Alföldért, Jászságért Díj, s a Csillagrend [...] jöttek.”

Otthonában mindig szíves szóval, szeretettel fogadta a betérőket. Egy kis pálinka, bor, finom sütemény kijárt, bármekkora is volt a csoport. 1979 őszén Tóth Jánosnak, a Jász Múzeum egykori igazgatójának a vezetésével az Alsó-jászsági körút egyik állomása éppen Gecse Árpád műterme és helytörténeti gyűjteményének megtekintése volt. Az alábbi felvétel is ekkor készült. Örömmel újságolta, hogy a kertet még saját maga gondozza, kaszálja.

„Nagy öröm volt számomra, hogy megérhettem a rendszerváltást, s ezt követően életművem elismeréseként megkaptam a Magyar Köztársaság Csillagrendjét. Ez gyógyír volt minden rosszra, ami a megelőző időszakban velem, illetve velünk történt. Az életnek azonban az a nagy tanulsága, hogy sohasem szabad feladni. ... 'Dum spiro, spero'. (Amíg élek, remélek.)”⁶

A kis puttó mögött az alkotó, 1979-ben (Fehér Ferencné felvétele)

Szeretett feleségét 59 évi házasság után 1986-ban veszítette el. A nagy veszteséget családja gondoskodó szeretete enyhítette, s az, hogy beletemetkezhetett a munkába.

1987-ben az Alattyáni Községi Tanács – a megyei tanács által biztosított összegből – Gecse Árpád szülőházát, műtermét, valamint 23 olajfestményét és a bútorokat stb. megvásárolta. A gyűjteményhez Gecse Árpád még tíz festményt ajándékozott. Gyermekeivel együtt további húsz képet letétként helyeztek el a létesítendő tájházban. A művész számára élete végéig haszonélvezeti jogot tettek lehetővé.⁷

⁶ MADARÁSZNÉ–MADARÁSZ: 2010, 63. p.

⁷ Uo. 68. p.

Társadalmi tevékenysége:

Tagja volt a Magyar Művészek Országos Egyesületének, a Független Művészek Egyesületének és a Kupeczky Művészeti Társaságnak. A „Jászok Egyesülete Budapesten” tagjaként aktívan részt vett a szervezet munkájában a két világháború között. Többször volt az alattyáni jász juniális főszervezője. Az egyesület felkérésére megfestette Czettler Antal arcképét. 1991-ben bekapcsolódott az újjászerveződő Jászok Egyesületébe.

Kis faluját tiszta szívéből szerette, ragaszkodott a családi fészekhez, örökre hű maradt a Jászsághoz. Talán ezért is nevezték a "Jászság festőjé"-nek, aki az alföldi táj, és az alföldi emberek szerelmese volt. Szülőfalujában élt, és halt meg, ahol közéleti szerepet is vállalt. *„Emberi tartásával, bölcs, megfontolt tanácsaival a legnehezebb időkben is segítette az itt élő emberek mindennapi életét”* – emlékezik meg róla Alattyán honlapja.

Hosszú élete alatt készült 1500 alkotásáról tudunk, amelyből csaknem 1400 mű gazdára is talált. Olajfestményei szerte az országban és a világban – múzeumokban (Magyar Nemzeti Galéria, Damjanich János Múzeum-Szolnok, Jász Múzeum, Hamza Múzeum és Jász Galéria-Jászberény, közületeknél (jászsági önkormányzatok, művelődési házak) és műgyűjtők százainál – őrzik emlékét.⁸

*„Szülőfaluja története mindig érdekelte. Műtermében képei, szobrai mellett megtalálhatók voltak a községben gyűjtött néprajzi tárgyak is. 1998-ban örömmel aláírta a Helytörténeti Kör alapító okiratát, melynek névadója, örökös elnöke lett.”*⁹

1999. január 22-én hunyt el a szolnoki kórházban. Kívánságának megfelelően az alattyáni családi sírboltban helyezték örök nyugalomba. Sírjánál dr. Dobos László, a Jászok Egyesülete ügyvivője mondott búcsúbeszédet.

Jászberény, 2017.

Megjelent:

Dr. Suba Györgyné: Jászok Egyesülete Budapesten 1921–1946. Budapest 2017. 161. o.

Dr. Suba Györgyné

⁸ https://hu.wikipedia.org/wiki/Gecse_%C3%81rp%C3%A1ld

⁹ Jászságért Díjasok 1992–2009 73. p.